

Sveučilište u Zagrebu

PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI
FAKULTET
Kemijski odsjek

PHASE TRANSFER CATALYSIS

M. Małozza, M. Fedoryński, *Catalysis Reviews* 45:3-4 (2003) 321-367.

Ines Bašić

Kemijski seminar 1

Poslijediplomski sveučilišni studij Kemija
Zagreb, 2021. godina.

1. UVOD

2. KATALIZA U UVJETIMA FAZNOG PRIJENOSA

- Mehanizam PTC
- Primjena
- Uloga međufaznih i prijelaznih procesa

3. ZAKLJUČAK

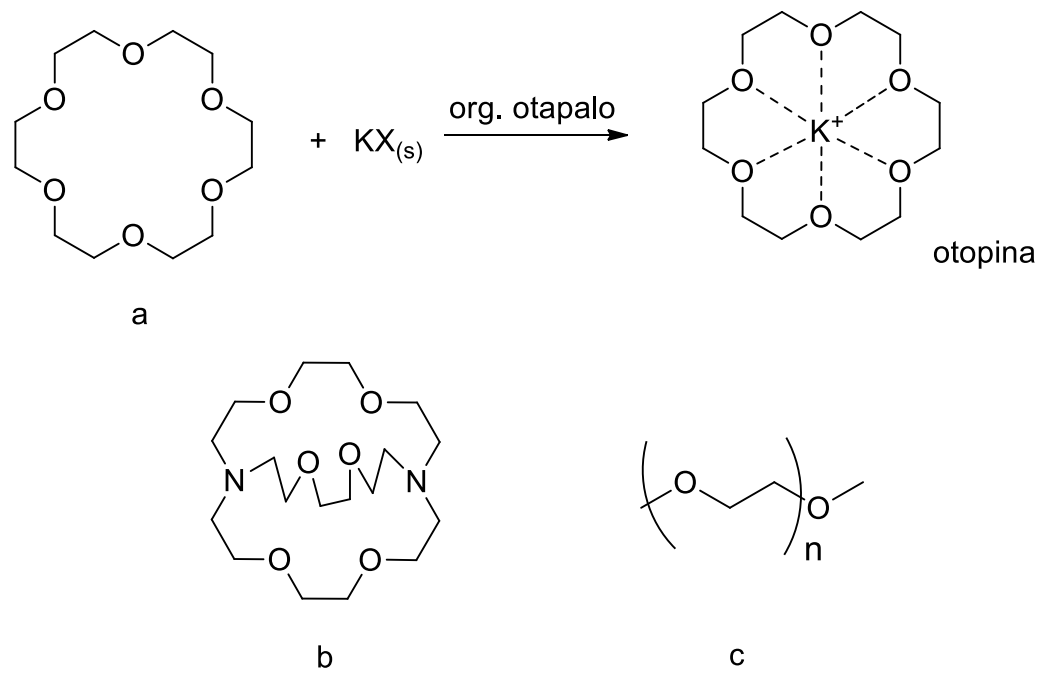
4. LITERATURNI IZVORI

1. UVOD

- Prirodna sklonost
- *Phase transfer catalysis*
- Benzil-cijanid alkiliran etil-kloridom u prisutnosti vodene otopine NaOH i benziltriethylamonijevog klorida (Jarousse, 1951.)¹
- Industrijski proces proizvodnje 2-fenilbutironitrila²
- Starks - reakcije anorganskih aniona (CN^- , MnO_4^- , *etc.*) katalizirane lipofilnim TAA solima u dvofaznom sustavu³

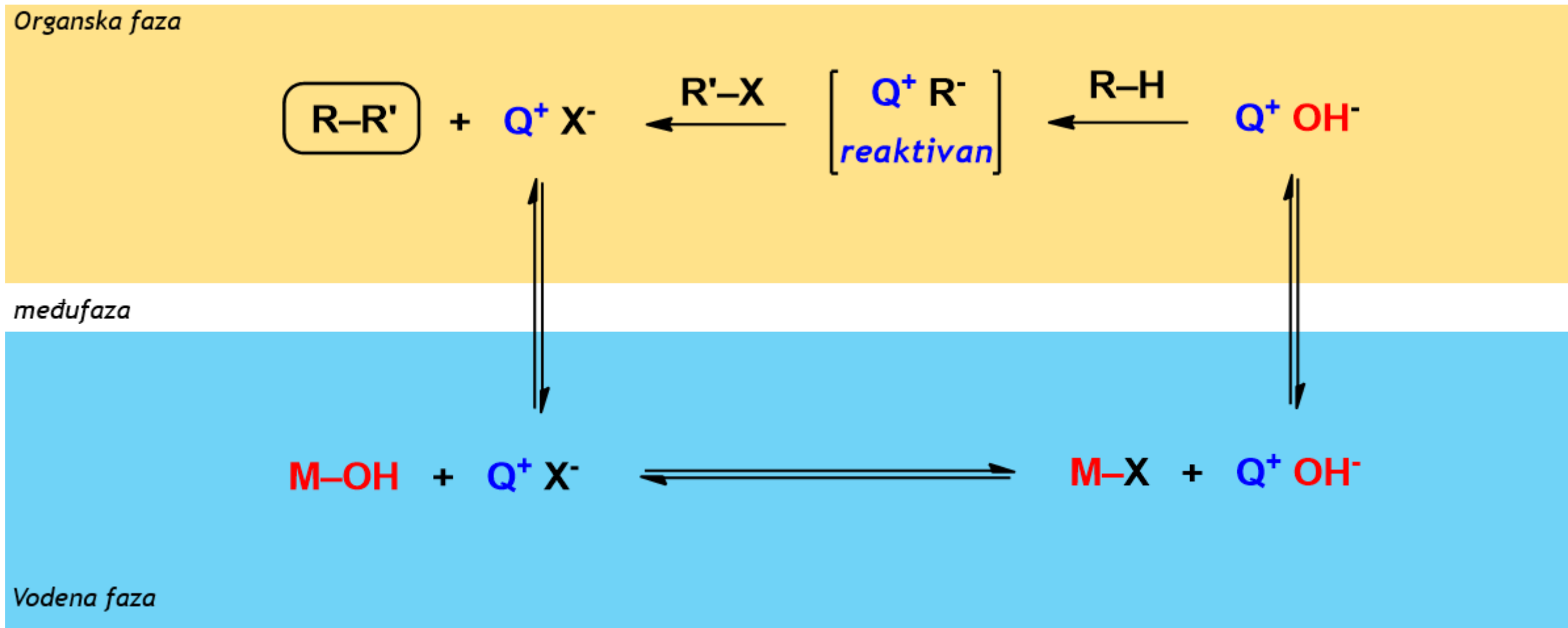
2. KATALIZA U UVJETIMA FAZNOG PRIJENOSA

- Dvije glavne grupe reakcija
- Industrijski procesi organske sinteze
- Tekućina-tekućina i tekućina-krutina sustav
- Provedba reakcija bez organskog otapala
- PT katalizatori

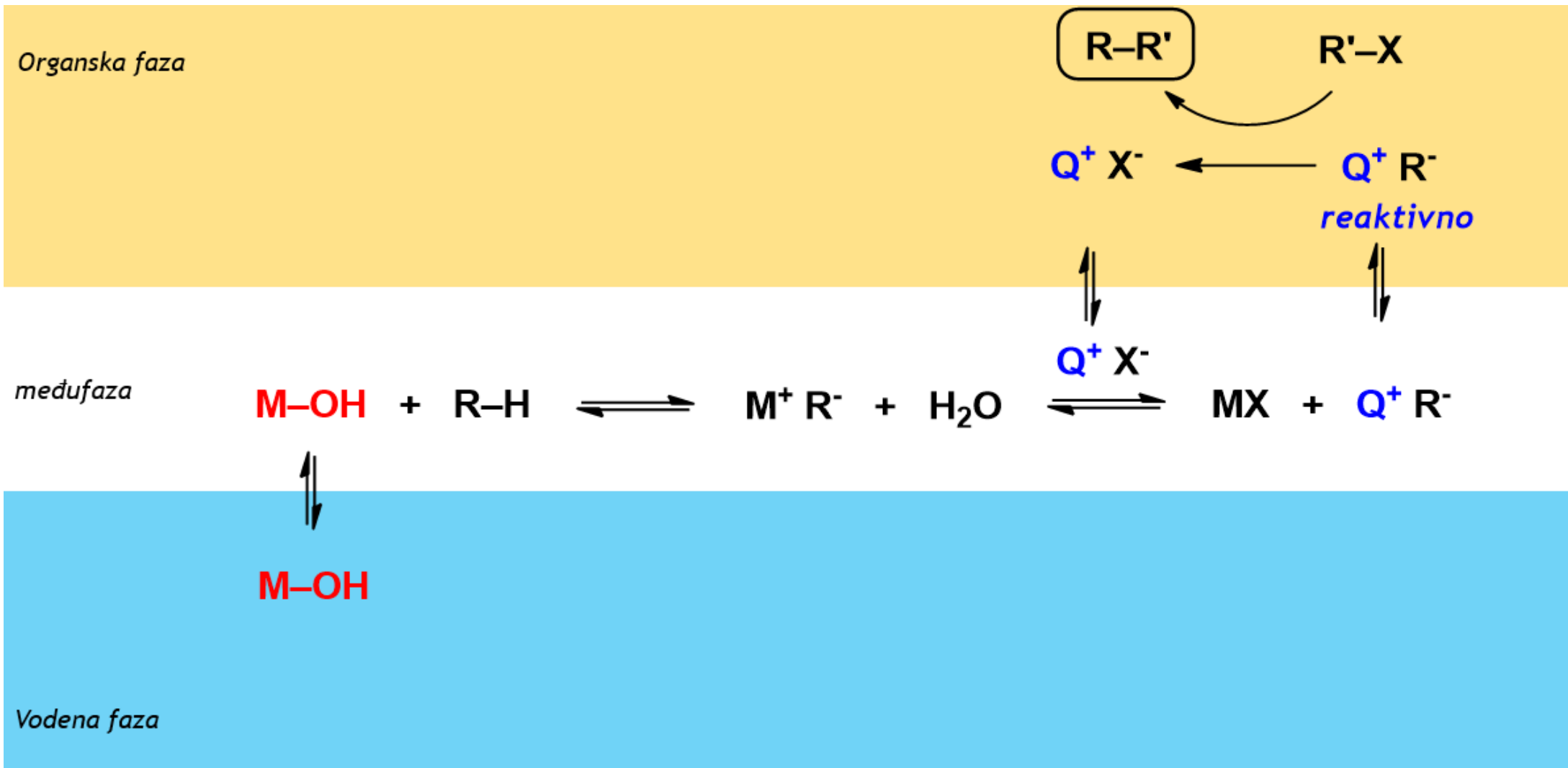

Slika 1. Reprezentativne strukture spojeva (a,b,c) sposobnih kompleksirat katione alkalijskih metala³

Mehanizam PTC

Slika 2. Prikaz Starksovog mehanizma⁴

Slika 3. Međufazni Marinkosa mehanizam

Primjena

1. Reakcije aniona dostupnih kao soli anorganskih aniona

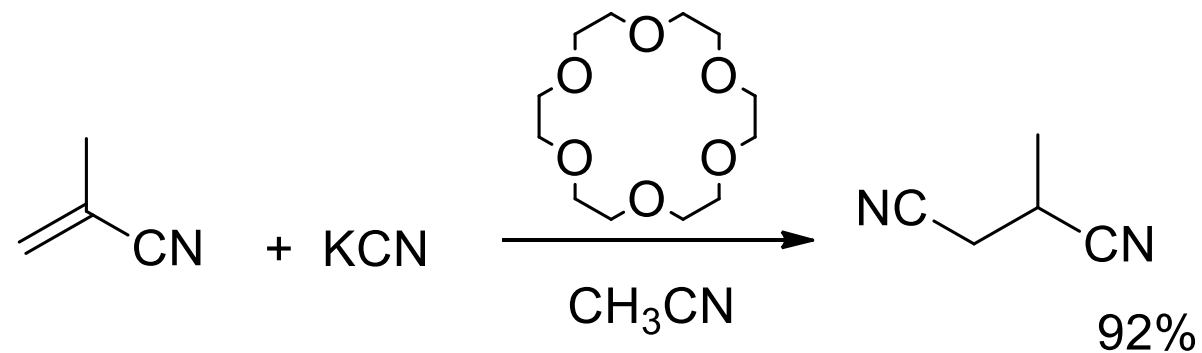
- nukleofilna supstitucija u alifatskim i aromatskim sustavima
- adicija aniona na elektronom osiromašene C=O, C=N i C=C veze
- oksidacije
- redukcije

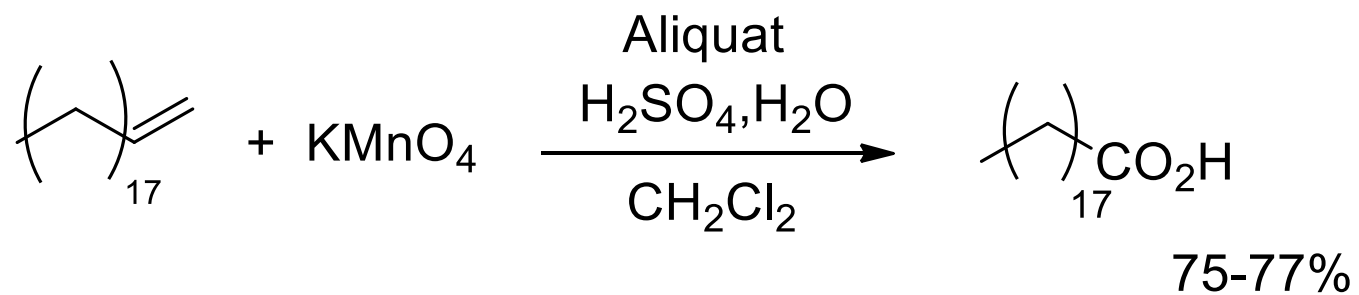
Shema 1. Cijaniranje alkil halida⁵

- Višak natrij cijanida
- Protustrujni postupak

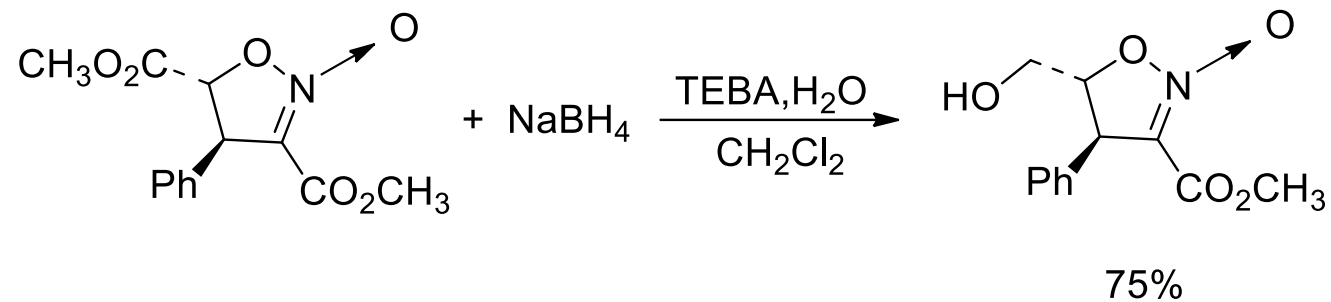

Shema 2. Primjena PTC na osiromašene C = C veze⁶

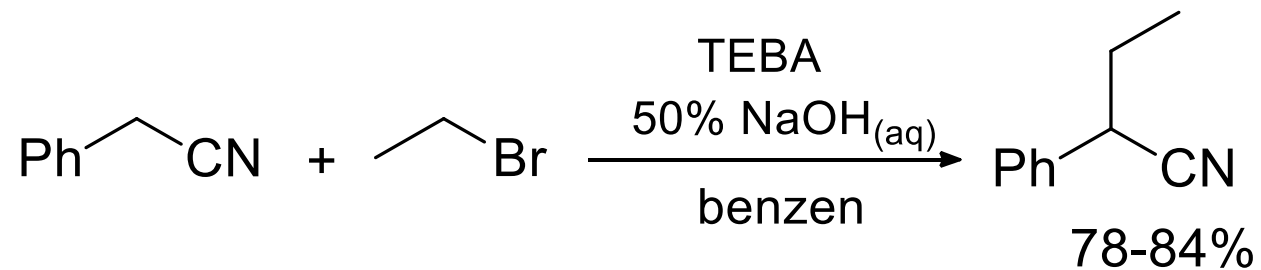

Shema 3. Oksidiranje organskih spojeva⁷

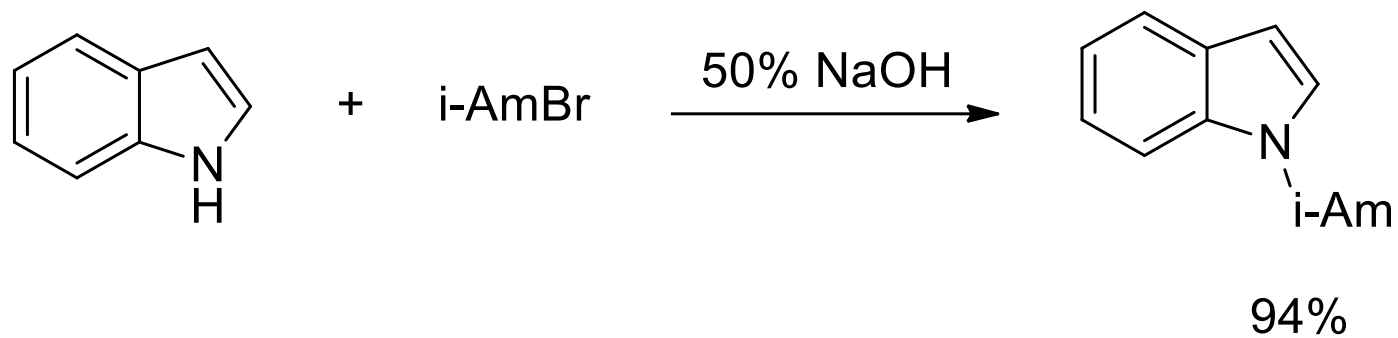

Shema 4. Redukcija esterske skupine⁸

2. PTC reakcije provedene u prisutnosti baze

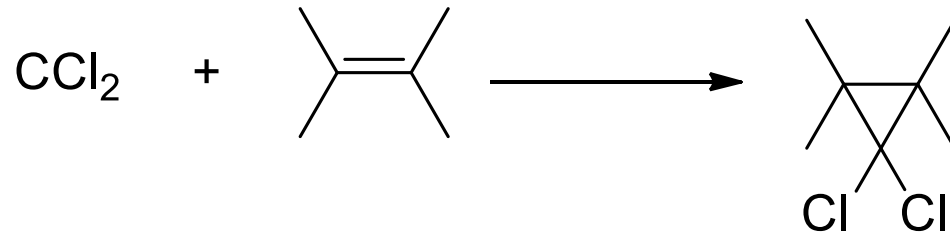
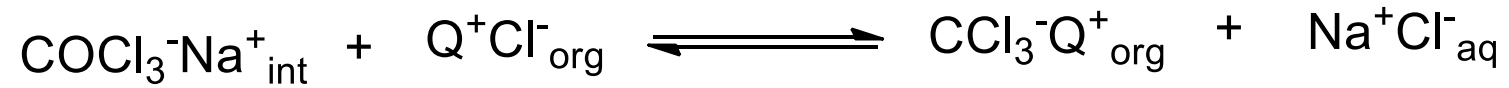
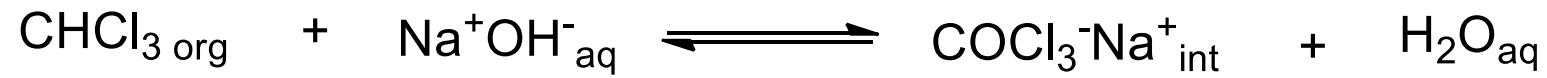
Shema 5. Alkiliranje primarnim alkil bromidima⁹

Shema 6. *N*-alkiliranje indola¹⁰

3. Priprema i reakcije karbena

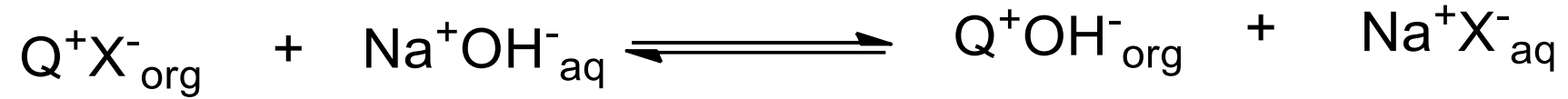
- Priprema dihalokarbena α -eliminacijom i njihove reakcije sa raznim varijacijama

Shema 7. Formiranje diklorociklopropana

4. Bazom inducirana β -eliminacija

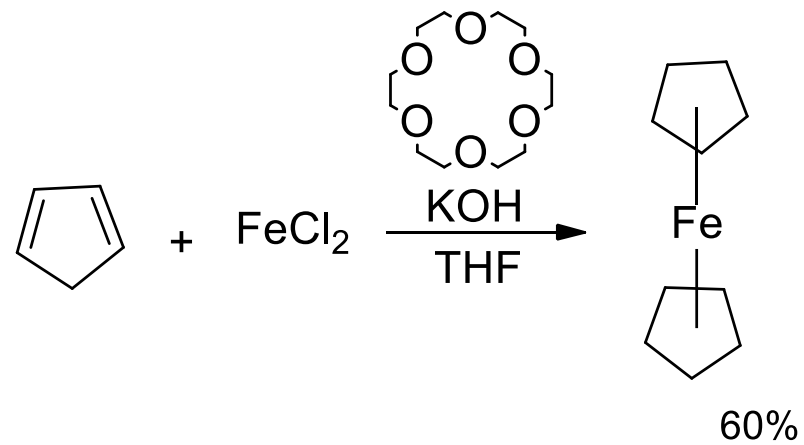
- eliminacija vodikovog halogenida iz haloalkena za sintezu alkena

Shema 8. β -eliminacija¹¹

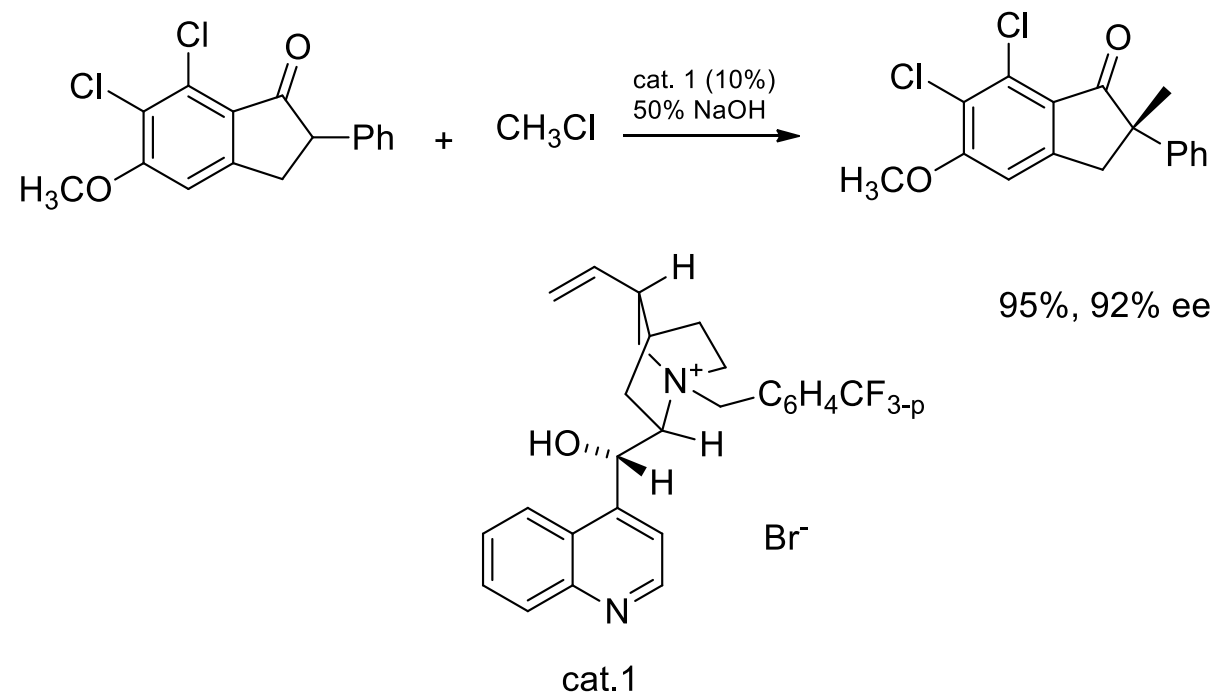
- Kokatalizatori su većinom alkoholi ili fenoli, poput benzilnog alkohola; 2,2,2-trifluoroetanola ili mezitola

5. PTC u organometalnoj kemiji

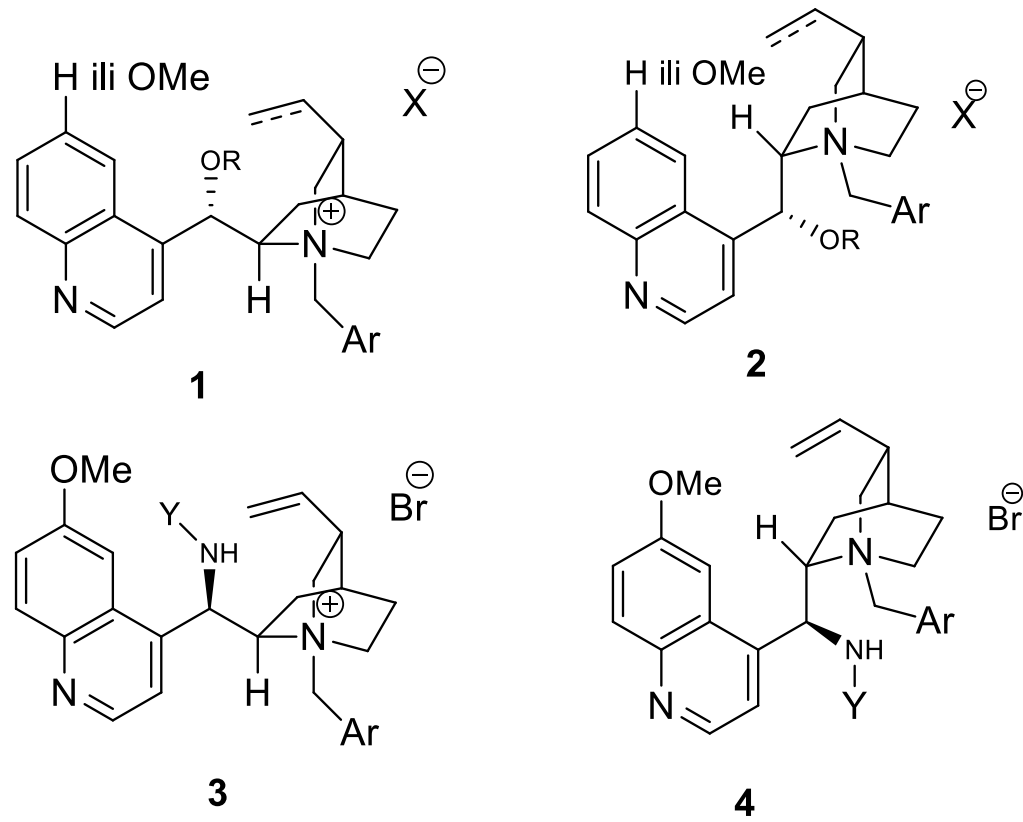

Shema 9. Sinteza organometalnih spojeva i kompleksa PTC metodologijom¹¹

6. Enantioselektivne PTC katalizirane reakcije

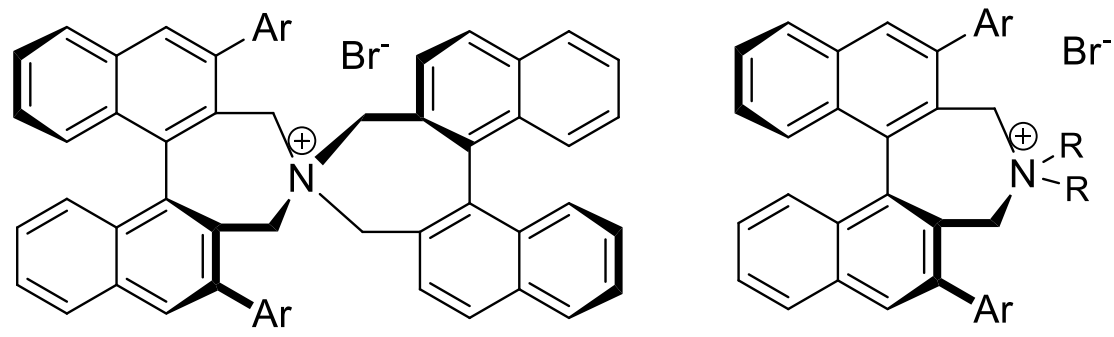

Shema 10. Enantioselektivna PTC katalizirana reakcija¹²

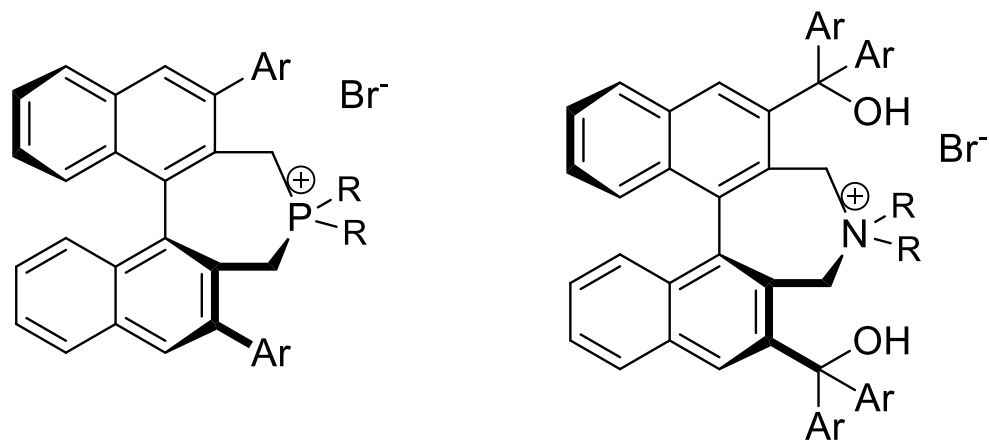
Slika 4. Prikaz katalizatora na bazi *Cinchona* alkaloida¹³

5

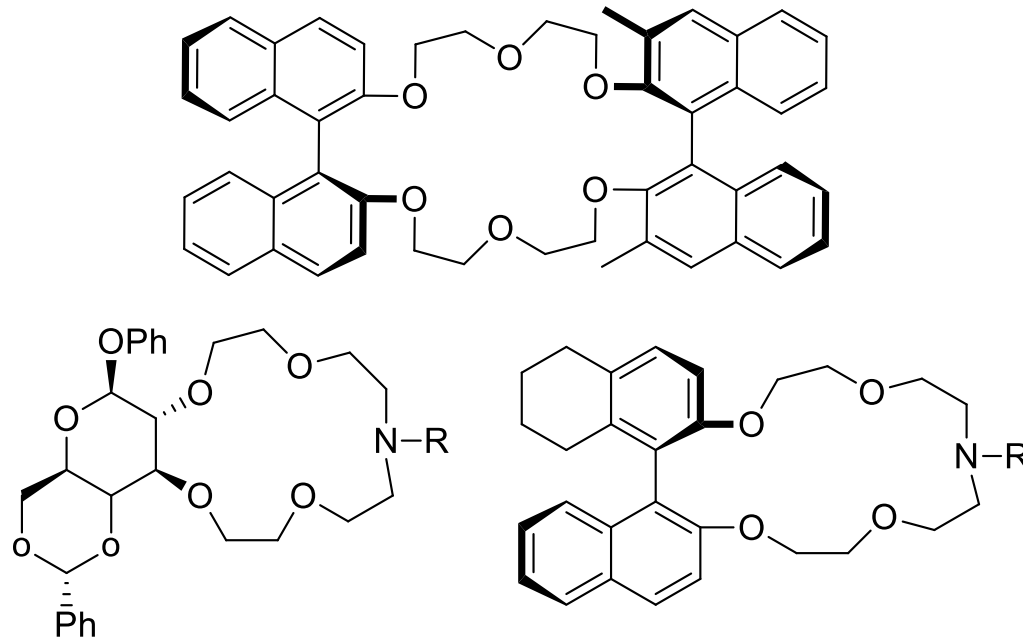
6

7

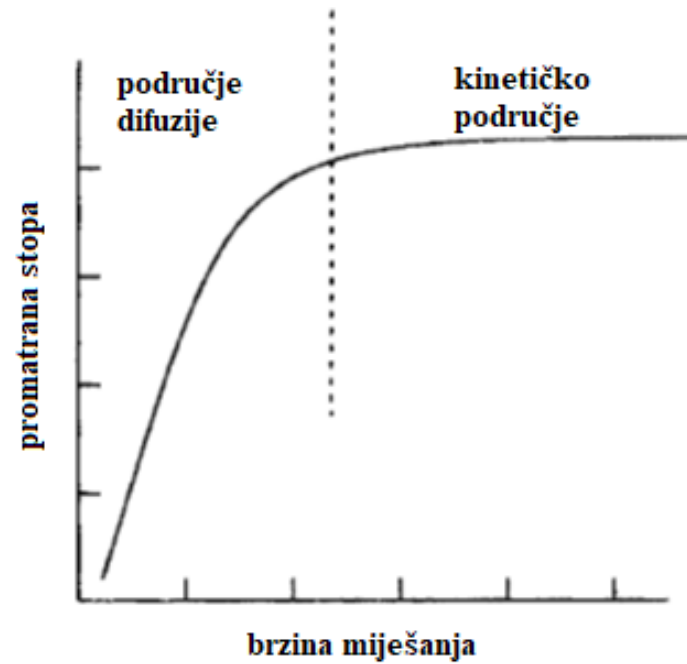
8

Slika 5. Prikaz katalizatora Marouka tipa¹⁴

Slika 6. Reprezentativni kiralni katalizatori krunskih etera¹⁵

Uloga međufaznih i prijelaznih procesa

Slika 7. Veza između promatranog dosega PTC reakcija i brzine miješanja

3. ZAKLJUČAK

- PTC kombinira oba procesa
- Bez organskog otapala ili u jako koncentriranim otopinama
- Glavne prednosti PTC u industrijskoj primjeni:
  - eliminacija organskih otapala
  - eliminacija opasnih, nepogodnih i skupih reaktanata
  - upotreba KOH, NaOH i K_2CO_3
  - visoka reaktivnost i selektivnost aktivnih vrsta
  - visok prinos i čistoća produkta
  - jednostavnost procesa
  - mali investicijski trošak
  - mala potrošnja energije
  - mogućnost imitacije protustrujnog procesa
  - minimalizacija industrijskog otpada

4. LITERATURNI IZVORI

- ¹ J. C. R. Jarrouse, *Hebd. Seances Acad. Sci. Ser. C.* **232** (1951), 1424-1426.
- ² T. Urbański, C. Belżecki, J. Lange, M. Mąkosza, A. Piotrowski, B. Serafinova, H. Wojnowska, *Polish patent: 46030* (1962.)
- ³ Starks, C. M. *J. Am. Chem. Soc.* **93** (1971), 195-199.
- ³ Montanari, F.; Quici, S.; Banfi, S. *Comprehensive Supramolecular Chemistry* **10** (1996), 389-416.
- ⁴ Starks, C. M. *J. Am. Chem. Soc.* **93** (1971), 195.
- ⁵ Starks, C.M. *J. Am. Chem. Soc.* **93** (1971), 196.
- ⁶ Cook, F.L.; Bowers, C.W.; Liotta, C.L. *J. Org. Chem.* **39** (1974), 3416-3418.
- ⁷ Lee, D.G.; Lamb, S.E.; Chang, V.S. *Org. Synth. Coll.* **VII** (1990), 397-400.
- ⁸ Melot, J.-M.; Texier-Boullet, F.; Foucaud, A. *Synthesis* 558-560.
- ⁹ Mąkosza, M.; Jończyk, A. *Org. Synth. Coll.* **VI** (1988), 897-900.
- ¹⁰ Bocchi, V.; Casnati, G.; Dossena, A.; Villani, F. *Synthesis* (1976), 414-416.
- ¹¹ Salisova, M.; Alper, H. *Angew Chem. Int. Ed. Engl.* **18** (1979), 792.
- ¹² Dolling, U.-H.; Davis, P.; Grabowski, E.J.J. *J. Am. Chem. Soc.* **106** (1984), 446-447.
- ¹³ a) Colonna, S.; Fornasies, R. *J. Chem. Soc., Perkin Trans. 1* (1978), 371. b) Johnson, K.M.; Rattley, M.S.; Sladojevich, F.; Barber, D.M.; Nunez, M.G.; Goldys, A.M.; Dixon, D.J. *Org. Lett.* **14** (2012), 2492.
- ¹⁴ a) T. Ooi, M. Kameda, K. Marouka, *J. Am. Chem. Soc.* **121** (1999) 6519 b) R. He, X. Wang, T. Hashimoto, K. Marouka, *Angew. Chem., Int. Ed.* **47** (2008) 9466 c) T. Ooi, D. Ohara, M. Tamura, K. Marouka, *J. Am. Chem. Soc.* **126** (2004) 6844.
- ¹⁵ Cram, D. J.; Sogah, G.D.Y. *J. Chem. Soc., Chem. Commun.* (1981), 625.